

Fənn sillabusu

İxtisas: 6004005 - "Maliyyə", 6004008 - "Mühasibat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Seçmə fənn: (Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri)

Kodu: IPFS- B06, IPFS- B07

Fənn proqramı: (AREvəTN LDU-nin 01.06.2022-ci il tarixli Elmi Şüaranın 4/51 sayılı əmri ilə nəşr olunmuşdur.)

Tədris ili: III- (2025/2026). Semestr: II

Tədris yükü: Cəmi: 14 saat (14 saat müəhazirə)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: iqt.e.n., dos. Əliyeva Gülbəniz Tofiq qızı

Məsləhət günləri:

E-mail ünvanı: gulbeniz_aliyeva@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Prof., i.e.d. Zahid Fərrux Məmmədov "Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul- kredit sistemi". Dərslik. Bakı, 2012
2. M.M. Sadiqov, E.Ə. Balayeva, Ş.Ü. Həmişəyeva "Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul-kredit sistemi" Dərslik, Bakı, 2003
3. Dos. Quliyev N.R., i.e.n. Mahmudov M.M. "Beynəlxalq maliyyə münasibətlər". Bakı, 2011
4. Dos. Dr. Vidadi Zeynalov "Maliyyə böhranı və antiböhran idarəetmə siyasəti". Bakı, Azərneşr. 2012. səh.224.

Əlavə ədəbiyyat

5. K.V.Rudiy "Xarici ölkələrin maliyyə , pul və kredit sistemi" Dərs vəsaiti, 2-ci nəşr, rus dilindən tərcümə, Bakı, 2009
6. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения : учебник для вузов / Л. Н. Красавина [и др.] ; ответственный редактор Л. Н. Красавина. — 5-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 542 с. — (Высшее образование). — ISBN 978- 5-534-19463-0. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/556501>
7. Международные финансы : учебник и практикум для вузов / В. Д. Миловидов [и др.] ; ответственные редакторы В. Д. Миловидов, К. Е. Мануйлов. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 528 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534- 18630-7. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/545219>
8. Игнатова, О. В. Международные расчеты и платежи. Практический курс : учебное пособие для вузов / О. В. Игнатова, О. А. Горбунова, А. А. Прудникова ; под редакцией О. В. Игнатовой. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 134 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-19599-6. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/556741>
9. Логинов, Б. Б. Международный банковский бизнес : учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / Б. Б. Логинов. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 223 с. — (Высшее образование). — ISBN 978-5-534-18138-8. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/534358>
10. Лукасевич, И. Я. Финансовый менеджмент в 2 ч. Часть 2. Инвестиционная и финансовая политика фирмы : учебник и практикум для вузов / И. Я. Лукасевич. — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 304 с. — (Высшее образование). — ISBN 978- 5-534-03727-2. — Текст : электронный // Образовательная платформа Юрайт : [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/514817>
11. Чеботарёв, Н. Ф. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебник / Н. Ф. Чеботарёв. — 4-е изд., стер. — Москва : Дашков и К°, 2022. — 350 с. — (Учебные издания для бакалавров). — ISBN 978-5-394-04598-1. — Текст : электронный // Университетская библиотека ONLINE : [сайт]. — URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=684383>
12. Щебарова, Н. Н. Международные валютно-финансовые отношения : учебное пособие / Н. Н. Щебарова. — 4-е изд., стер. — Москва : ФЛИНТА, 2021. — 220 с. — ISBN 978-5-9765-0192-8. Текст : электронный // Университетская библиотека ONLINE : [сайт]. — URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=93655>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən "İqtisadiyyata giriş", "Mikroiqtisadiyyat" və "Makroiqtisadiyyat" fənlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korrektivlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin məqsədi və təsviri: Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin nəzəri əsasları, müasir beynəlxalq valyuta sisteminin əsas prinsiplərinin, valyuta münasibətlərinin inkişaf qanunauyğunluqları və təşkil formalarının öyrənilməsidir. Beynəlxalq valyuta – kredit münasibətlərinin əsas anlayış kateqoriya və elementlərinin təhlili, müasir

şəraitdə onların inkişaf tendensiyaları və qanunauyğunluqlarına baxılması dünya valyuta bazarlarının, ssuda kapital bazarlarının, qiymətli kağızlar, avrobazarın fəaliyyətinin praktiki aspektlərinin, valyuta kurslarına təsir edən amillər, milli və dünya valyuta sistemlərinin əsas elementlərinin öyrənilməsi: tədiyyə balansı, onun strukturu, əsas maddələrinin tənzimlənməsi üsullarının, valyuta məhdudiyyətlərinin tətbiqinin dünya təcrübəsinin təhlili, beynəlxalq kreditlər, formaları, onların tənzimlənməsi beynəlxalq hesablaşmaların əsas formalarının, beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının fəaliyyət istiqamətlərinin öyrənilməsi, qlobal maliyyə böhranlarının səbəb və nəticələri kimi mövzularla tələbələr bilik və məlumatlarının zənginləşdirilməsi.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr bilik 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çətinliklər var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 14 saat (14 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə	
		saat	tarix
	Mühazirə və seminar mövzuları		
1	2	3	4
1.	Mövzu: Beynəlxalq valyuta sistemi və beynəlxalq maliyyə-kredit institutları Plan: 1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı 2. Valyuta sistemlərinin təkamülü 3. Genyua və Bretton Vuds valyuta sistemi 4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri 5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı 6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu 7. Dünya Bankı Qrupu 8. Beynəlxalq Valyuta Fondu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
2.	Mövzu: Tədiyyə balansı Plan: 1. Tədiyyə balansı anlayışı 2. Tədiyyə balansının strukturu 3. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları 4. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
3.	Mövzu: Valyuta siyasəti və valyuta kursları Plan: 1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti	2	

	<p>3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal valyuta kursları 8. Real valyuta kursları 9. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1-12]</p>		
4.	<p>Mövzu: Valyuta siyasəti və valyuta kursları</p> <p>Plan:</p> <p>1. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi 2. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti 3. Beynəlxalq likvidlik 4. Valyuta məhdudiyətləri 5. Valyuta siyasətinin əsas formaları 6. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri 7. Nominal və real valyuta kursları 8. Valyuta kursuna təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları 1-12]</p>	2	
5.	<p>Mövzu . Beynəlxalq maliyyə bazarları və valyuta bazarları</p> <p>Plan:</p> <p>1. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri 2. Maliyyə bazarları və onların növləri 3. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri 5. Beynəlxalq pul bazarları 6. Beynəlxalq kapital bazarları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]</p>	2	
6.	<p>Mövzu . Beynəlxalq valyuta bazarları</p> <p>Plan:</p> <p>1. Valyuta bazarının mahiyyəti 2. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri 3. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası 4. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri 5. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar 6. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION) Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]</p>	2	
7.	<p>Mövzu: Beynəlxalq kredit münasibətləri və regional maliyyə təşkilatları</p> <p>Plan:</p> <p>1. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri 2. Beynəlxalq kredit iqtisadi kateqoriya kimi 3. Beynəlxalq kreditin formaları 4. Lizing, faktoring və forfeyting beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi 5. Beynəlxalq kreditin şərtləri 6. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi 7. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsəd və funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]</p>	2	
X	Cəmi.	4	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Fənnin tədrisi prosesində tələbələr beynəlxalq valyuta sistemi və onun mexanizmləri, tədiyyə balansı və valyuta sisteminin stukturu, valyuta kurs sistemləri, beynəlxalq maliyyə bazarları və onun müxtəlif bazalarının stukturu, iştirakçıları və subyektləri, beynəlxalq kredit münasibətləri və valyuta münasibətlərini öyrənmək və beynəlxalq valyuta-kredit münasibətlərində pul köçürmələri sistemini qavramaq və paralel olaraq tələbələrədən tələb olunurki mövzular ilə əlaqədar yanaşmaları izləsinlər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Fənni öyrənməklə tələbələr beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolunu dərk edərək beynəlxalq likvidlik, valyuta məhdudiyətləri, valyuta siyasətinin əsas formaları, sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri, nominal valyuta kursları, real valyuta kursları ilə bağlı biliklər əldə edir, valyuta kursuna təsir edən amilləri öyrənir, beynəlxalq və regional maliyyə təşkilatları, onların əməliyyatları ilə bağlı bilikləri öyrənirlər.

Fənni öyrənməklə tələbələr:

- valyuta münasibətləri ilə bağlı problemləri təhlil etməyi bacarır;
- Valyuta siyasətinin həyata keçirilməsində informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Tədiyyə balansının strukturunun qurulmasını bacarır;
- Valyuta kursuna təsir edən amilləri təhlil etməyi bacarır;
- Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə qarşılıqlı əlaqələri təhlil etməyi bacarır;
- Beynəlxalq hesablaşmaların formaları ilə işləməyi bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları:

--blok--

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
3. Beynəlxalq Valyuta Fondu

--blok--

4. Tədiyyə balansı anlayışı
5. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
6. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
7. Valyuta kursuna təsir edən amillər

--blok--

8. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
9. Valyuta bazarının mahiyyəti
10. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

--blok--

1. Valyuta sistemi və valyuta münasibətləri anlayışı
2. Valyuta sistemlərinin tekamülü
3. Genuya və Bretton Vuds valyuta sistemi
4. Yamayka valyuta sistemi və valyuta münasibətləri
5. Avropa valyuta sisteminin yaranması və valyuta ittifaqı
6. Beynəlxalq valyuta - kredit münasibətlərinin həyata keçirilməsində maliyyə-kredit institutlarının rolu
7. Dünya Bankı Qrupu
8. Beynəlxalq Valyuta Fondu

--blok--

9. Tədiyyə balansı anlayışı
10. Tədiyyə balansının strukturu
11. Tədiyyə balansının tənzimlənməsinin üsulları
12. Tədiyyə balansına təsir göstərən amillər
13. Valyuta siyasəti və onun əsas məqsədi
14. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti
15. Beynəlxalq likvidlik

--blok--

16. Valyuta məhdudiyyətləri
17. Valyuta siyasətinin əsas formaları
18. Sabit, üzən və qarışıq kombinasiyalı kurs sistemləri
19. Nominal və real valyuta kursları
20. Valyuta kursuna təsir edən amillər

--blok--

21. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
22. Maliyyə bazarları və onların növləri
23. Beynəlxalq maliyyə bazarlarının strukturu
24. Maliyyə bazarının iştirakçıları və ya subyektləri
25. Beynəlxalq pul bazarları
26. Beynəlxalq kapital bazarları

--blok--

27. Valyuta bazarının mahiyyəti
28. Valyuta bazarının funksiyaları və xüsusiyyətləri
29. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və xarakteristikası
30. Valyuta bazarlarında əməliyyat növləri və digər bazarlardan fərqləri
31. Beynəlxalq kredit və maliyyə bazarları. Avrobazar
32. Beynəlxalq valyuta - kredit əməliyyatlarında informasiya texnologiyaları (SWIFT, WESTERN UNION)
33. Beynəlxalq kreditin funksiyaları və prinsipləri
34. Beynəlxalq kredit - iqtisadi kateqoriya kimi
35. Beynəlxalq kreditin formaları
36. Lizing, faktoring və forfeytinq - beynəlxalq kreditin daha perspektivli formaları kimi
37. Beynəlxalq kreditin şərtləri
38. Beynəlxalq kredit münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi
39. Regional maliyyə təşkilatlarının məqsədi, funksiyaları və Azərbaycanla valyuta-kredit münasibətlərinin əsas istiqamətləri

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 26. 12. 2025-ci il (07 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri: dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi: dos. Gülbəniz Əliyeva

  dos. Ədalət